

Φίλοι και εχθροί - Συνεργάτες και ανταγωνιστές Η Αναγκαιότητα μιας Νέας Ομοσπονδίας Καλλιτεχνών στη Νέα Ψηφιακή Πραγματικότητα

Γράφει ο
Ντίνος Γεωργούντζος

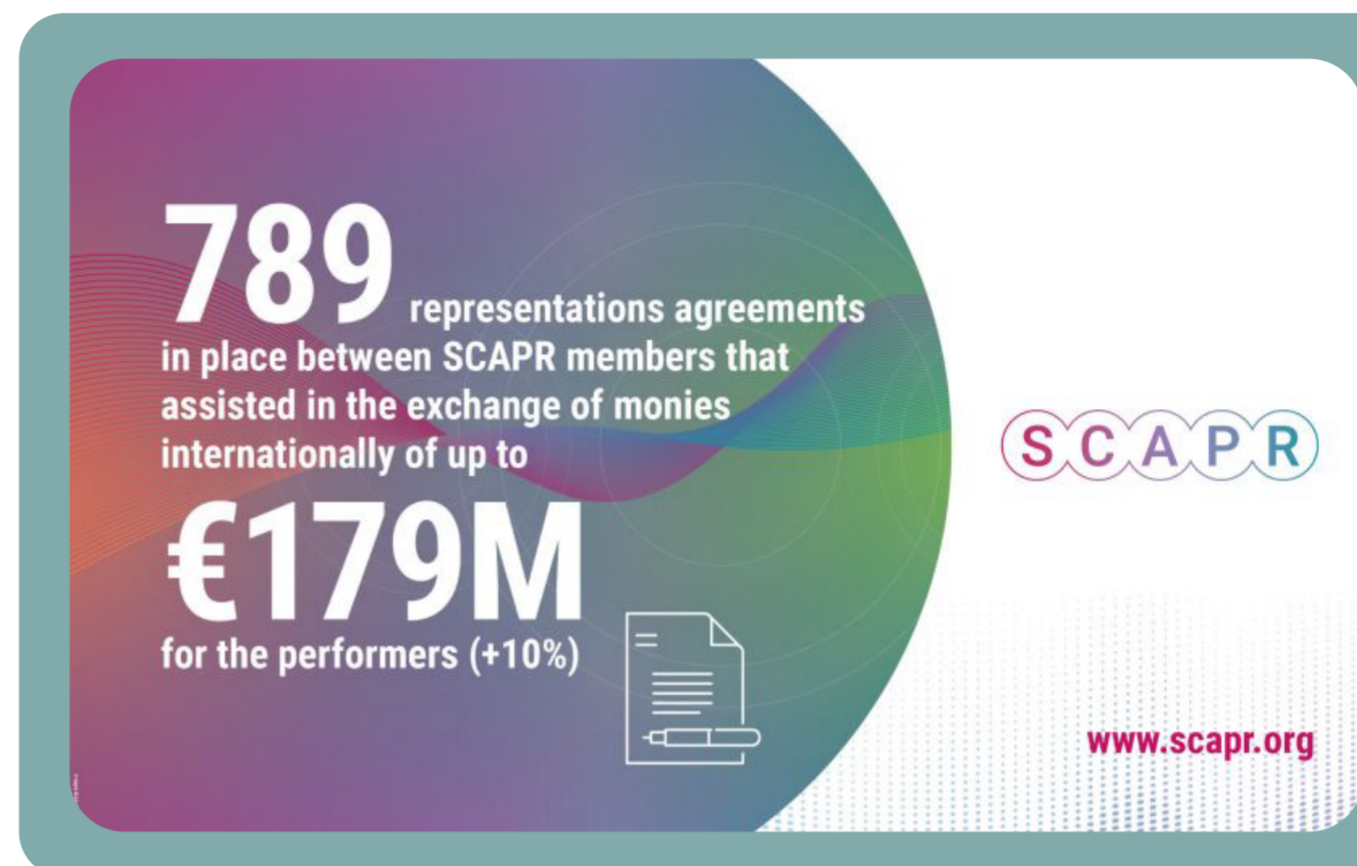
Τα τελευταία χρόνια, η μουσική βιομηχανία έχει υποστεί ραγδαίες και απρόσμενες αλλαγές καθώς η τεχνολογική εξέλιξη επιταχύνει τη μετάβαση σε μια νέα εποχή όπου η παραδοσιακή επαγγελματική κουλτούρα των καλλιτεχνών δεν επαρκεί πλέον για τη διασφάλιση μιας βιώσιμης πορείας.

Το streaming έχει γίνει η κυρίαρχη μορφή διανομής μουσικής, ενώ οι πλατφόρμες Τεχνητής Νοημοσύνης (AI) αναδιαμορφώνουν τον τρόπο δημιουργίας και χρήσης του καλλιτεχνικού περιεχομένου. Μέσα σε αυτή τη νέα πραγματικότητα, οι μουσικοί αντιμετωπίζουν σοβαρές προκλήσεις που θέτουν σε κίνδυνο τόσο τα Πνευματικά και Συγγενικά δικαιώματα όσο και το βιοπορισμό τους, όπως πολύ γλαφυρά αποτυπώνεται στην έκθεση που δημοσίευσε η CISAC στις αρχές του χρόνου. (1)

Σήμερα, οι υφιστάμενες ομοσπονδίες καλλιτεχνών, η Ευρωπαϊκή ΑΕΡΟ-ARTIS και η παγκόσμια SCAPR, περιλαμβάνουν στους κόλπους τους οργανισμούς δικαιούχων Συγγενικών Δικαιωμάτων που συχνά εκπροσωπούν από κοινού μουσικούς τραγουδιστές και παραγωγούς της δισκογραφίας, με αποτέλεσμα οι κοινές δράσεις να χαρακτηρίζονται από

σύγκρουση συμφερόντων όπως διαπιστώθηκε στην τελευταία Γενική Συνέλευση των μελών της Scapr τον Μάιο του 2024. Συγκεκριμένα, το συμπέρασμα του Διοικητικού Συμβουλίου και της Γενικής Συνέλευσης ήταν ότι *“...η SCAPR είναι πρωτίστως μια τεχνική οντότητα, αποτελούμενη από οργανισμούς διαφορετικών τύπων και συμφερόντων και ότι η ενσωμάτωση της υπεράσπισης των δικαιωμάτων των νέων καλλιτεχνών θα αποτελούσε πρόβλημα για ορισμένα από τα μέλη της, με πιθανότητα να οδηγήσει σε συγκρούσεις και πιθανή δυσαρέσκεια στα μέλη σε μακροπρόθεσμη βάση”*.

Το κοινό lobbying στην Ευρωβουλή και στις εθνικές κυβερνήσεις συχνά οδηγεί σε καθυστερήσεις και αναποτελεσματικότητα, αφού οι παραγωγοί προωθούν τα δικά τους συμφέροντα, τα οποία δεν συνάδουν πάντα με αυτά των καλλιτεχνών. Χαρακτηριστικό παράδειγμα αυτής της διαφωνίας είναι η αδιαφορία και το κρυφό anti-lobbying των παραγωγών για τη δίκαιη αποζημίωση των μουσικών από τις streaming πλατφόρμες. Παρά την ενσωμάτωση των Ευρωπαϊκών Οδηγιών 789 και 790 στις εθνικές νομοθεσίες όλων των κρατών - μελών της ΕΕ, οι οποίες προβλέπουν δικαιότερη αμοιβή για τους δημιουργούς, οι παραγωγοί συνεχίζουν να προωθούν buy-out συμβάσεις, εξασφαλίζοντας υπέρογκα κέρδη χωρίς να αποδίδουν ένα δίκαιο μερίδιο εύλογης αμοιβής στους μουσικούς. Επίσης χαρακτηριστικό παράδειγμα από την αγορά είναι η κατά τα άλλα ηχηρή αναμέτρηση της εταιρείας Universal με το TikTok πέρυσι. (2) Αρχικά, η Universal απείλησε το μέσο κοινωνικής δικτύωσης με αποκλεισμό μουσικού περιεχομένου δημοσιεύοντας επιστολή με ειδική αναφορά στην εκμετάλλευση των καλλιτεχνών - “παιδιών” της ενώ τελικά η συμφωνία μεταξύ τους έγινε σιωπηλά χωρίς καμμία “γονική” πρόνοια για τους καλλιτέχνες.

Ακόμη πιο ανησυχητική είναι η ανεξέλεγκτη χρήση περιεχομένου από πλατφόρμες Τεχνητής Νοημοσύνης. Οι καλλιτέχνες δεν αποζημιώνονται για τη χρήση των έργων τους ως υλικό εκμάθησης από τις AI πλατφόρμες, ενώ ταυτόχρονα βλέπουν το εισόδημά τους να μειώνεται λόγω της μαζικής παραγωγής μουσικού περιεχομένου από AI. Οι παραγωγοί, αντί να στηρίξουν τους δημιουργούς, έχουν στραφεί στη δημιουργία δικών τους AI πλατφορμών, γεγονός που τους επιτρέπει να ελέγχουν ακόμα περισσότερο την αγορά, αφήνοντας τους καλλιτέχνες σε ακόμη πιο δυσμενή θέση. Επιπλέον, η νομοθεσία γύρω από την Τεχνητή Νοημοσύνη και τα πνευματικά δικαιώματα βρίσκεται ακόμα σε αρχικά στάδια, αφήνοντας τους δημιουργούς εκτεθειμένους και χωρίς ξεκάθαρη νομική προστασία.

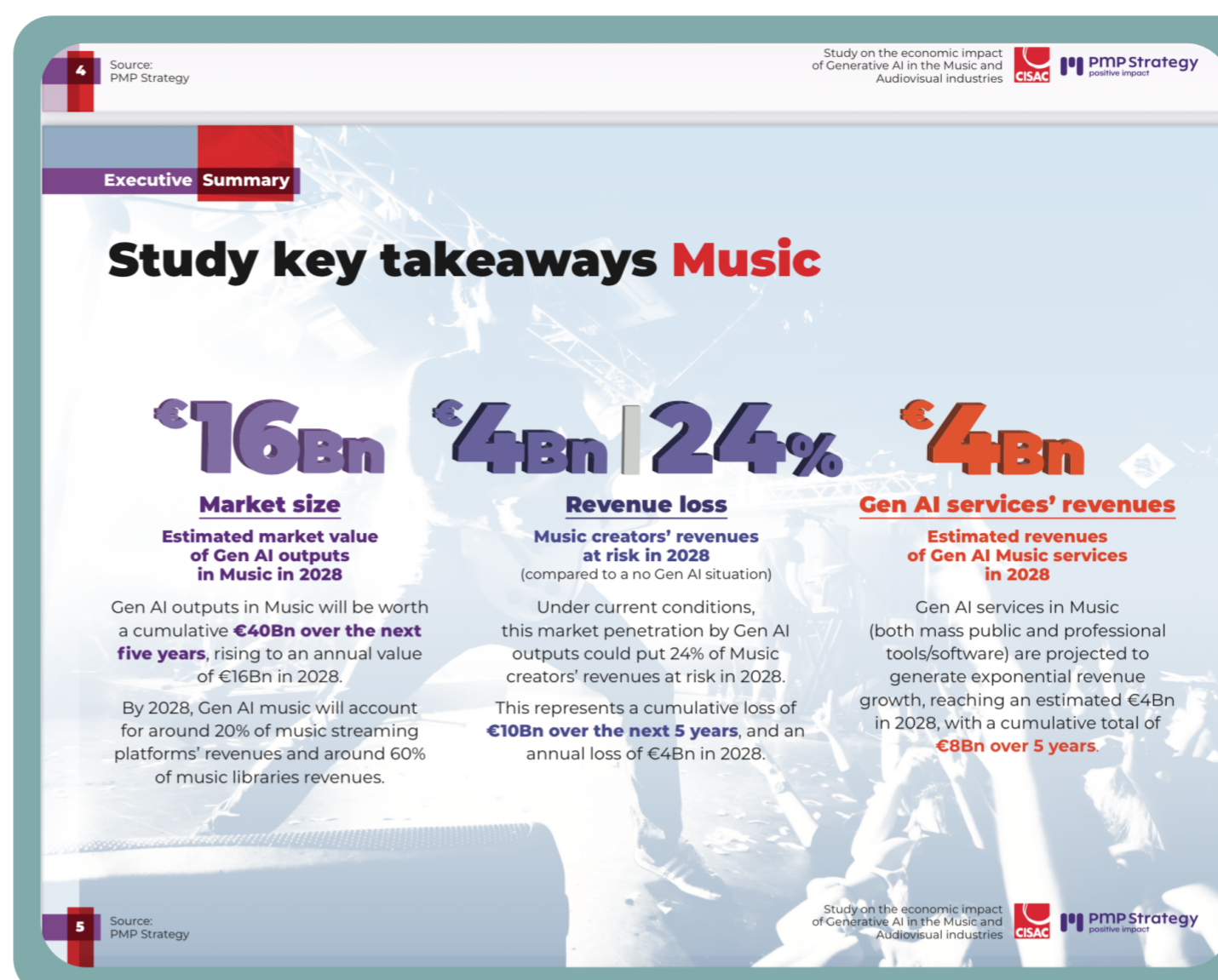
Η ανάγκη δημιουργίας μιας νέας ομοσπονδίας που θα εκπροσωπεί αποκλειστικά οργανισμούς καλλιτεχνών είναι επιτακτική. Μια τέτοια ομοσπονδία θα μπορούσε να λειτουργήσει ως αντίβαρο στις ισχυρές πιέσεις των δισκογραφικών εταιρειών, να υποστηρίξει πιο δυναμικά τα δικαιώματα των μουσικών μέσω lobbying και να οργανώσει δράσεις ενημέρωσης και διεκδίκησης. Η πρόσφατη επιτυχημένη απεργία των Αμερικανών ηθοποιών απέδειξε ότι μόνο με ενότητα και δραστικά μέτρα μπορούν οι καλλιτέχνες

να διασφαλίσουν τη θέση τους σε μια αγορά που συχνά τους αντιμετωπίζει ως αναλώσιμους. Με αφορμή αυτή την επιτυχία τους, οι ηθοποιοί προχώρησαν στην δημιουργία αντίστοιχης παγκόσμιας ομοσπονδίας με την ονομασία GAVA. Η κινητοποίηση και η συντονισμένη δράση είναι τα μόνα όπλα που έχουν οι δημιουργοί απέναντι σε έναν ολοένα και πιο ελεγχόμενο και συγκεντρωτικό ψηφιακό χώρο.

Η δημιουργία μιας νέας ομοσπονδίας θα μπορούσε επίσης να βοηθήσει στην ανάπτυξη διεθνών συνεργασιών, λόγω χάριν με την WIPO (Οργανισμός παρατηρητήριο του Ο.Η.Ε για τα δικαιώματα των καλλιτεχνών) ή την CISAC (Συνομοσπονδία των Οργανισμών Πνευματικής Ιδιοκτησίας) και άλλων, ώστε να ενισχυθεί η φωνή των καλλιτεχνών σε παγκόσμιο επίπεδο. Οι εξελίξεις στη νομοθεσία σχετικά με τα πνευματικά δικαιώματα και τις ψηφιακές πλατφόρμες είναι ταχείες, και μόνο μια οργανωμένη και δυναμική προσέγγιση μπορεί να διασφαλίσει ότι οι μουσικοί θα έχουν λόγο στη διαμόρφωση αυτών των πολιτικών. Η ευαισθητοποίηση των κυβερνήσεων και των διεθνών οργανισμών είναι κρίσιμη, καθώς οι ισχυροί παίκτες της βιομηχανίας επιδιώκουν να επιβάλλουν ευνοϊκούς για αυτούς κανόνες εις βάρος των καλλιτεχνών.

Εξίσου σημαντικός είναι ο ρόλος των σωματείων των καλλιτεχνών, τα οποία πρέπει να συστρατευθούν με την προτεινόμενη ομοσπονδία, ώστε να εξασφαλιστεί η ευρύτερη δυνατή εκπροσώπηση των μουσικών σε διεθνές επίπεδο. Η ενημέρωση και η κινητοποίηση όλων των καλλιτεχνών είναι κρίσιμες για τη διαμόρφωση ενός μέλλοντος όπου η δημιουργικότητα και η τέχνη θα αμείβονται δίκαια, διατηρώντας ζωντανό το πολιτιστικό οικοδόμημα της κοινωνίας μας. Σημαντικό επίσης είναι να αναπτυχθούν νομικά πλαίσια και πρωτοβουλίες που να προστατεύουν όχι μόνο τα δικαιώματα των καλλιτεχνών αλλά και τη μοναδικότητα της ανθρώπινης δημιουργίας απέναντι στη μηχανική παραγωγή περιεχομένου.

Η ίδρυση μιας ανεξάρτητης ομοσπονδίας αποτελεί το πρώτο βήμα προς αυτή την κατεύθυνση. Οι καλλιτέχνες πρέπει να πάρουν την τύχη τους στα χέρια τους, να διεκδικήσουν τα δικαιώματά τους και να διαμορφώσουν ενεργά το μέλλον της μουσικής στη νέα ψηφιακή εποχή. Ένα οργανωμένο, δυναμικό και ενωμένο κίνημα θα μπορούσε να διασφαλίσει όχι μόνο καλύτερες οικονομικές απολαβές για τους μουσικούς, αλλά και μια πιο δίκαιη και βιώσιμη μουσική βιομηχανία για τις επόμενες γενιές. Η αλληλεγγύη, η συλλογική δράση και η στρατηγική σκέψη είναι τα κλειδιά για τη διαμόρφωση ενός δίκαιου πολιτιστικού οικοσυστήματος, όπου η τέχνη θα συνεχίσει να αποτελεί αναπόσπαστο μέρος της ανθρώπινης εμπειρίας και όχι ένα προϊόν προς εκμετάλλευση από λίγους ισχυρούς παίκτες της αγοράς.

- Φοβερή κομπανία..!

- Και παθιασμένοι! 20.130 τραγούδια την ημέρα ανεβάζουνε!

Παραπομπές

(1) <https://www.cisac.org/services/reports-and-research/cisacpmp-strategy-ai-study>

(2) <https://www.bbc.com/news/articles/cll4ggr8re1o>

Ο Ντίνος Γεωργούντζος σπούδασε φιλοσοφία, πληροφορική και μουσική. Ασχολείται επαγγελματικά με την μουσική από το 1986 διδάσκοντας σε ωδεία και λαμβάνοντας μέρος σε ηχογραφήσεις και ζωντανές παραστάσεις ως μουσικός (πιάνο-πλήκτρα), ενορχηστρωτής και καλλιτεχνικός επιμελητής. Συνεργάστηκε με την εταιρεία Kurzweil στην ανάπτυξη του λογισμικού δημιουργίας ήχων V.A.S.T. και με την Steinberg ως Cubase beta-tester.

Συνθέσεις του έχουν ηχογραφηθεί από την London Philharmonic Orchestra για την μουσική επένδυση ντοκυμαντέρ του National Geographic ενώ παράλληλα, ενορχηστρώσεις του για τη δισκογραφία ή παραστάσεις διάσημων συνθετών και τραγουδιστών έχουν εκτελεσθεί από την Wiener Philharmoniker, Paderewski Symphony Orchestra, την Ορχήστρα Ποικίλης Μουσικής της ΕΡΤ, τη Συμφωνική του Δήμου Αθηναίων, τμήματα της ΕΛΣ και άλλες. Έχει διατελέσει πρόεδρος του οργανισμού ΓΕΑ και από το 2002 μέχρι σήμερα εκλέγεται μέλος του Δ.Σ του “ΑΠΟΛΛΩΝ” με πεδίο ευθύνης το τμήμα πληροφορικής και τις διεθνείς συμβάσεις του οργανισμού.